Innovation ID	**DTP0010000002592**	**Sr No : 1**

Innovation Title	પાકમાં ઊધઈ નિયંત્રણ
Category	પાક સંરક્ષણ
Notebook Number	Lok(૪)૧, feb-૧૯૯૯, pg.no-૫
Brief	પાકમાં ઊધઈ નિયંત્રણ માટે એરંડા(Ricinus communis)ના છોતરાનો ઉપયોગ
Detail	ઉધઈ દરેક પાકને કોઈપણ અવસ્થાએ નુકશાન કરે છે. પિયત વિસ્તારમાં તે ઓછુ નુકશાન કરે છે પણ સૂકા વિસ્તારમાં ખૂબ જ નુકસાન કરે છે. તે પાકના મૂળને કોરી ખાય છે. પાકમાં ઊધઈ આવે ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના કડવઠ ગામના મંજુલાબહેન અરવિંદભાઈ પારેગી, એરંડાના છોતરાનો ઉપયોગ કરે છે. એરંડા(Ricinus communis)ની માળો લાવીને તેમાંથી એરંડા કાઢી લઈને જે છોતરા રહે છે. તેને ખેતરમાં ખાતરની માફક નાખી દઈને ખેડી નાખવામાં આવે તો ઊધઈ આવતી નથી. આ પદ્ધતિ જે વર્ષે અપનાવી હોય તે પછી એક વર્ષ વચ્ચે જવા દઈ બીજા વર્ષે અપનાવવી. ખેડૂતના જણાવ્યા અનુસાર તેઓ આ પદ્ધતિ તેમના પિતાશ્રી પાસેથી શીખેલ છે અને તેઓ લગભગ ૨૦ વર્ષથી તેનો ઉપયોગ કરે છે. (નોંધ:- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ૨૨ ઓગષ્ટ, ૨૦૦૫માં મહેશ પરમારે કરેલ છે.)
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	એરંડા(Ricinus communis)ના છોતરા
IPR Status	
Keywords	એરંડા, Ricinus communis, છોતરા, પાક, ઊધઈ, સાબરકાંઠા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Verifier		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ			Taluka	મોડાસા
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					
Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૩	Member Type	Innovator		
First Name	મંજુલાબહેન	Middle Name	અરવિંદભાઈ	Last Name	પારેગી
Profession	ખેતી	Designation	ખેડૂત		
Address 1					
Village	મુ. કડવઠ			Taluka	ભિલોડા
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography	ઉત્તરદાતાની ઉંમર ૩૫ વર્ષની છે. તેઓ અભણ છે. તેમને એક દિકરો, ૪ દિકરીઓ છે. તેમની પાસે ૯ એકર જમીન છે. હાલમાં છૂટક મજૂરી કરે છે.				
Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	આર	Last Name	તરાળ
Profession		Designation			
Address 1					
Village				Taluka	
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	DTP0010000002594	Sr No : 2
Innovation Title	મકાઈ (Zea mays) કે કપાસ (Gossypium herbaceum) માં જીવાત નિયંત્રણ	
Category	પાક સંરક્ષણ	
Notebook Number	Lok(૪)૧, feb–૧૯૯૯,pg.no–૬	
Brief	મકાઈ (Zea mays) કે કપાસ (Gossypium herbaceum) માં જીવાત નિયંત્રણ માટે કરેણ (Nerium indicum)ના પાંદડા અને પાણીનો ઉપયોગ	
Detail	મકાઈ (Zea mays), કપાસ (Gossypium herbaceum)માંજ્યારે કોઈપણ જીવાત પડે ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના નાયડા ગામના સુરમાજી દીતાજી ડામોર કરેણ (Nerium indicum)ના પાનનો ઉપોયગ કરે છે. ૨ કિલો કરેણના (Nerium spp.) પાંદડા લાવી તેને કુટીને ૫ લિટર પાણીમાં નાખીને બરાબર મિશ્ર કરી ગાળી લઈ પાક ઉપર છાંટવાથી જીવાતનું નિયંત્રણ થાય છે. એક પંપમાં બે લિટર દવા ઉમેરી પાક ઉપર છંટકાવ કરવાથી જીવત મરી જાય છે. ખેડૂતના જણાવ્યા મુજબ દર પંદર પંદર દિવસે આ રીતે છંટકાવ કરવાથી પાકમાં કોઈ પણ જાતનું નુકસાન થતુ નથી. આ પદ્ધતિ વર્ષોથી જાણે છે અને દરવર્ષે મકાઈ, કપાસ, શાકભાજી વગેરે પાકમાં ઉપયોગ કરે છે. કરેણના પાન એકલાજ પ્રયોગ કરે છે. નેપ્રાલર્ટ ડેટાબંઝ અનુસાર કરેણ જંતુનાશક તરીકે ઉપયોગી છે. (નોંધઃ– આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ઓક્ટોમ્બર ૨૦૦૪માં મહેશ કે પરમારે કરેલ છે.) (નોંધ– આ પદ્ધતિનું રીચેકીંગ ભરતભાઈ પરમારે કરેલ છે, ખેડૂત મળેલ નથી.)	
Method of Use		
Caution		
Benefit		
Condition		
Material Used	કરેણ (Nerium indicum)ના પાંદડા અને પાણી	
IPR Status		
Keywords	મકાઈ, Zea mays, કપાસ, Gossypium herbaceum, જીવાત, કરેણ, Nerium indicum, પાંદડા, પાણી, સાબરકાંઠા	

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Verifier		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	આર	Last Name	તરાળ
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૬	Member Type	Innovator		
First Name	સુરમાજી	Middle Name	દીતાજી	Last Name	ડામોર
Profession	ખેતી	Designation	ખેડૂત		
Address 1					
Village	મુ. નાયડા (ડામોર ફળી)	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India

Biography

ઉત્તરદાતાની ઉંમર ૮૦ વર્ષની છે. તેઓએ ધોરણ પાંચ સુધી ભણેલા છે. તેમને ત્રણ દિકરા છે. બે દિકરા નોકરી છે અને એક ઘરે ખેતી કરે છે. અને ત્રણ દિકરીઓ છે. બે વીઘા જમીન છે. પિયત માટેકૂવાની સગવડ છે. તેમની પાસે ૧ બળદ, ૧ ભેંસ, ૧ ગાય છે. હાલમાં તેઓ ખેતી કરે છે.હાલમાં તેઓ આંખે દેખી શકતા નથી. તેમનો રસનો વિષય ખેતી છે. જમીન સમતલ છે. તેમના પાકમાં મકાઈ, ડાંગર, થાય છે. પિયતની સુવિધા છે. સમાજના રિવાજો દિવાળીવાણુ કરવાની પ્રથા વર્ષોથી ચાલી આવે છે. અને સમાજનો રિવાજ છે. તેમના પશુઓમાં ૧ ભેંસ, ૧ બકરી છે. તેમની આવકના સાધનો ખેતી અને મજુરી છે.

ગામનો પરિચય:-
નાપડા ગામની વસ્તી ૩૫૦૦ જેટલી છે. આ ગામમાં પંચાયત આવેલી છે. તળાવ આવેલું છે. અહીના વૃક્ષો આંબા, મરુડી, ટીબરા, બાવળ, નીલગીરી જેવા વૃક્ષો થાય છે. અહીના સામુહિક ઉત્સવો હોળી, ઉતરાયણ, દિવાળી છે. અહી જમીન પથરાળ છે. અહી મહિલાઓનો દરજ્જો અમર્યાદિત છે. અહી ધોરણ ૧થી ૭ પ્રાથમિક શાળા આવેલી છે. અહિ મુખ્ય વણઝારા જાતિના લોકો વસે છે. તેઓની આવકના સાધનો ધંધો છે. અહી મુખ્ય પાક મકાઈ, ડાંગર, દિવેલા થાય છે. તાલુકાથી ગામનું અંતર ૨૫ કિમી અને જિલ્લાથી ગામનું અંતર ૫૦ કિમી આવેલું છે. વાહનવ્યવહારમાં જીપ, બસ આવે છે.

ગામની અંદર શિક્ષણનું પ્રમાણ ઓછું છે. જેથી સ્વચ્છતા તેમજ વિકાસની ભાવના જોવા મળતી નથી.

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૬૬૩૫	Member Type	Verifier		
First Name	ભરત	Middle Name	કે	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મુ.પો. ઈસરી	Taluka	મેઘરજ		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	DTP0010000002635	Sr No : 3

Innovation Title	ચણાના (Cicer arietinum) પોપટામાં ઇયળ નિયંત્રણ
Category	પાક સંરક્ષણ
Notebook Number	lok (૨) ૫, Sep–oct– ૧૯૯૭, Pg No. ૫
Brief	ચણાના પોપટા કોરી ખાતી ઇયળનું નિયંત્રણ માટે કરંજના પાનનો ઉપયોગ
Detail	ચણાના(Cicer arietinum) પાકમાં પોપટા કોરી ખાનારી ઇયળના નિયંત્રણ માટે બામણા ગામના મહિલા ખેડૂત શ્રી અળખીબહેન મેંઠાભાઇ વણકર અરડુસી (Adhatoda vasica) અને કરંજના પાનનો(Pongamia pinnata) ઉપયોગ કરે છે.પાંચ કિલો અરડુસીના પાન અને ટોચની કુમળી ડાળીઓ તથા પાંચ કિલો કરંજના પાન એકઠા કરી પથ્થર કે લાકડાની ખાંડણીમાં ખાંડી જીણો રસ નીકળે તે પ્રમાણે વાટીને ૧૦ લિટર પાણીમાં ઉમેરવામાં આવેછે. આ મિશ્રણને કપડા વડે ત્રણ વખત ગાળી પંપમાં ભરી પાક ઉપર છાંટવામાં આવે છે. એકપંપમાં બે લિટર પ્રમાણે દ્રાવણ મિશ્ર કરી એક એકર દીઠ ચાર પંપ મુજબ છંટકાવ કરવામાં આવે છે. અળખીબહેનના અનુભવ મુજબ સવારના સમયે અઠવાડિયામાં ત્રણ વખત દ્રાવણનો છંટકાવ કરવાથી ઇયળનું અસરકારક રીતે નિયંત્રણ થાય છે. ઉપયોગ કર્તા – નાથીબેન વિરાભાઈ વણકર મુ. પો. ભેટાલી, તા. ભિલોડા જિ. સાબરકાંઠા નોંધઃ– (આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી. ભરતભાઈ કે. પરમારે કરેલ છે.) (નોંધઃ– આ પદ્ધતિ વિશે ડીટેલ માહિતી ભરત. પરમાર લઈ ગયેલ છે તેમ ઉત્તરદાતાએ જણાવેલ છે. – રીચેક ઑગષ્ટ ૨૦૦૭ માં નરસિંહ પરમાર)
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	કરંજના પાન (Pongamia pinnata)
IPR Status	
Keywords	ઈયળ, ચણા, Cicer arietinum, પોપટા, પાણી, કરંજ, Pongamia pinnata, પાન, સાબરકાંઠા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૬૦૮	Member Type	Innovator		
First Name	અળખીબેન	Middle Name	મેઠાભાઈ	Last Name	વણકર
Profession	ખેતી	Designation	ખેડૂત		
Address 1					
Village	મુ. બામણા (હાલ ખાપરેટામાં રહે છે.)	Taluka	ભીલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India

Biography

ઉત્તરદાતાની ઉંમર ૭૫ વર્ષની છે. તેઓ વિધવા છે. તેમને સંતાનોમાં ૧-છોકરો અને ૩-છોકરીઓ છે. તેમની પાસે ૮ એકર જેટલી જમીન છે. તેમની પાસે પશુઓમાં ૨-બળદ, ૧-ગાય, ૪-બકરાં છે. તેમને પિયતના સાધનોમાં ૧ કૂવો છે. તેઓ તેમની જમીનમાં મકાઈ, તુવેર, દિવેલા જેવા પાક પકવે છે. તેમના સમાજના રિવાજો મર્યાદિત છે. તેમના રસના વિષયો ખેતી અને પશુપાલન છે. તેમની આવકના સાધનોમાં ખેતી, મજુરી અને પશુપાલન છે. તેમજ અન્ય બીજી કોઈ આવક નથી. હાલમાં તેઓની જમીન ડેમ બંધાવાના કારણે ડૂબમાં ગયેલ હોવાથી તેઓને સરકારશ્રીના તરફથી ખાપરેટા ગામમાં જમીન મળેલ છે. અને ત્યાં તેઓ વસવાટ કરે છે.તેમનું મકાન કાચું અને ઝુપડું છે. તેઓ પોતે મકાન બનાવી શકે તેવી પરિસ્થિતિ નથી.

ગામનો પરિચય-

ખાપરેટા ગામની વસ્તી આશરે ૮૦૦ વ્યક્તિની છે. ગામમાં પંચાયત નથી. પણ બાજુના ગામ મેરીટીબામાં પંચાયત આવેલી છે. ગામમાં તળાવ આવેલું છે. ગામમાં દૂધ મંડળી આવેલી છે. અહિં સાગ, બાવળ, નીલગીરી, અડૂસા, આંબા, આંબલી જેવા વૃક્ષો થાય છે. અહિં શિક્ષણમાં ધોરણ ૧ થી ૫ સુધીની પ્રાથમિક શાળા આવેલી છે. ૪૦ ટકા લોકો ભણેલા છે. અહિં ગામમાં ૪૦ % લોકો નોકરી કરે છે. અને બાકીના ૬૦ % લોકો ખેતી, પશુપાલન અને મજુરી પર પોતાનું ગુજરાન ચલાવે છે. અહિં હોળી, દિવાળી, ઉત્તરાયણ જેવા અનેક તહેવારો લોકો ભેગા મળીને ઉજવે છે. અહિં ગામમાં જમીન પથ્થરાળ અને રેતાળ તેમજ લાલ માટીયાળ છે. અહિં મુખ્યત્વે દરબાર (બક્ષીપંચ) જાતિના લોકો વસે છે. તેઓની આવકના સાધનો કેતી અને મજુરી છે. અહિ મુખ્ય પાક તરીકે મકાઈ, તુવેર અને દિવેલા જેવા પાકોનું વાવેતર થાય છે. ખાપરેટા જવા સાધનની વધારે સમસ્યા છે. તેમજ ગામમાં હઈસ્કૂલ આવેલી નથી. તાલુકાથી ગામનું અંતર આશરે ૧૮ કિ.મી દૂર આવેલું છે. જ્યારે જિલ્લાથી ગામનું અંતર આશરે ૪૮ કિ.મી દૂર આવેલુ છે. ખાપરેટા ગામ ભિલોડાથી હિંમ્મતનગર જતાં ડુંગરામાં આવેલું છે.

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૬૦૯	Member Type	Scout		
First Name	રમણભાઈ	Middle Name	મેંઠાભાઈ	Last Name	સુતરીયા
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૬૬૩૫	Member Type	Verifier		
First Name	ભરત	Middle Name	કે	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મુ.પો. ઈસરી	Taluka	મેઘરજ		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૭૦૭૬	Member Type	Verifier		
First Name	નરસિંહભાઈ	Middle Name	બી	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું. ધુળકોટા, પો. સિસોદરા	Taluka	મેઘરજ		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	DTP0010000002753	Sr No : 4

Innovation Title	પાકમાં છોડને નુકશાન કરતા ઉંદરના નિયંત્રણ માટે
Category	પાક સંરક્ષણ
Notebook Number	Lok(૩)૫, Oct.-૧૯૯૮, Pg.No.-૮
Brief	પાકમાં છોડને નુકશાન કરતા ઉંદરના નિયંત્રણ માટે ઊંટની લીંડીની(છાણ) ઉપયોગ
Detail	ઉંદરના ઉપદ્રવને નાથવા માટે સાબરકાંઠા જિલ્લાના પ્રાંતિજ તાલુકાના ભાટિયા ગામના કાનસિંહ ખોડસિંહ રાઠોડ ઉંટની લીંડીનો ઉપયોગ કરે છે. પાંચ ઉંટની લીંડી લેવામાં આવે છે. જેને પાકના પીલા નજીક મુકવામાં આવે છે. ઉંટની લીંડીની દુર્ગંધને કારણે ઉંદર પીલા નજીક આવતા નથી પરિણામે પીલાને નુકસાન થતું અટકે છે. ખેડૂતના જણાવ્યા મુજબ આ પદ્ધતિ વિશે તેઓએ સાંભળ્યું હતું. જેનો જાતે જ પ્રયોગ કરવાથી તેમને સારી સફળતા મળી છે.
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	ઊંટની લીંડી(છાણ)
IPR Status	
Keywords	ઊંટ, લીંડી, છાણ, પાક, છોડ, નુકશાન,

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૭૦૨	Member Type	Innovator		
First Name	કાનસિંહ	Middle Name	ખોડસિંહ	Last Name	રાઠોડ
Profession	ખેતી	Designation	ખેડૂત		
Address 1					
Village	મુ. ભાટિયા	Taluka	પ્રાંતિજ		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૭૦૩	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	જે	Last Name	ડાભી
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					